

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTOWEGO SYSTEMU
ZAPEWNIENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
W ROKU AKADEMICKIM 2021/2022**

**Instytut Zarządzania
Uniwersytet w Białymstoku**

Przygotowane pod kierunkiem:
Dr. Mariusza Citkowskiego
Przewodniczącego IZJK

przez Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w składzie:
dr hab. Urszula Gołaszewska-Kaczan, prof. UWB
dr Marek Kruk
dr Ewa Kuziomko-Ochrymiuk
dr Karina Sachpazidu-Wójcicka
Katarzyna Michnowska

Białystok, listopad 2022 r.

W roku sprawozdawczym Instytut Zarządzania UwB prowadził studia stacjonarne i niestacjonarne na kierunku Zarządzanie I i II stopnia.

Łączna liczba studentów studiujących w Instytucie Zarządzania przedstawia poniższa tabela 1.

Tabela 1.

Liczba studentów Instytutu Zarządzania UwB wg. stanu na dzień 31maja 2022 r.

Kierunek	Stacjonarne	Niestacjonarna
Zarządzanie I stopnia	208	73
Zarządzanie II stopnia	74	45
Studia podyplomowe	x	30
Razem wg trybu studiów	253	148
Razem wszyscy studenci	430	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Dziekanatu IZ UwB

W okresie sprawozdawczym Zespół podjął działania, dotyczące oceny jakości kształcenia w Instytucie Zarządzania UwB obejmujące:

- I. Monitorowanie kompetencji i doświadczenia oraz klasyfikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami.
- II. Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia.
- III. Ocenę jakości zajęć dydaktycznych na podstawie hospitacji zajęć oraz ankietowania studentów.
- IV. Monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów.
- V. Monitorowanie wsparcia studentów w procesie uczenia się.
- VI. Monitorowanie mobilności studentów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia.
- VII. Uzyskiwanie opinii absolwentów Uczelni o przebiegu odbytych studiów.
- VIII. Monitorowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów.
- IX. Monitorowanie karier zawodowych absolwentów kierunku Zarządzanie.

Powyższe działania zostały przeprowadzone zgodnie z procedurami przyjętymi w ramach Instytutowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia przez Radę Instytutu w dniu

4.03.2020 r., a utworzonego na podstawie wytycznych zwartych Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku.

I. Monitorowanie kompetencji i doświadczenia oraz klasyfikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami.

1) Analiza i ocena pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

W roku akademickim 2021/2022 przeprowadzono łącznie 11 ocen dla pracowników Instytutu Zarządzania, w tym oceniano kryterium pracy dydaktycznej.

W dniu 28 września 2022 r. przeprowadzono czterogodzinny warsztat dydaktyczny **Doskonalenie procesu kształcenia**, w ramach którego omówiono dla pracowników IZ: zasady prowadzenia zajęć – wytyczne i dyskusja; narzędzia informatyczne i rozwiązania chmurowe w dydaktyce IZ – dyskusja; udział praktyków w realizacji przedmiotów w IZ UwB – dyskusja i propozycje osób; grywalizacja jako aktywizująca metoda kształcenia – dobre praktyki; sylabus a weryfikacja efektów uczenia się – autodiagnoza.

W roku akademickim 2021/2022 zorganizowano dla pracowników IZ ośmiogodzinne szkolenie dydaktyczne nt. „Skuteczna dydaktyka” w dniach 29-30 września 2022 r. służące podnoszeniu umiejętności prowadzenia zajęć wykładowych i ćwiczeniowych ze studentami.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli odbywa się także poprzez wyjazdy na konferencje naukowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym, jak również dzięki uczestnictwu w wykładach i spotkaniach naukowych prowadzonych przez zaproszonych gości z Polski.

2) Analiza i ocena obsady zajęć dydaktycznych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz inne osoby prowadzące zajęcia ze studentami pod kątem zgodności ich kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji zawodowych (np. specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.

Obsadę zajęć dydaktycznych w Instytucie Zarządzania UwB w porozumieniu z Dyrektorem dokonują kierownicy Zakładów kierując się kwalifikacjami zawodowymi poszczególnych nauczycieli akademickich, tj. ich specjalizacją naukową, zainteresowaniami badawczymi, dorobkiem naukowym oraz udokumentowanym doświadczeniem zawodowym.

Obsada zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych z prowadzonymi zajęciami w oparciu o analizę publikacji kadry i rozkładu zajęć pozwala stwierdzić, że obsada zajęć dydaktycznych jest poprawna i zgodna z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Analiza anonimowych ankiet ewaluacyjnych przeprowadzona w roku akademickim 2021/2022 wśród studentów wskazuje, że zadowolonych ze sposobu prowadzenia zajęć i metod kształcenia jest średnio ponad 90% ankietowanych w przypadku ćwiczeń oraz 60% w przypadku wykładów.

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Działalność naukowa i dydaktyczna nauczycieli akademickich jest dobrze oceniana przez studentów Zarządzania. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa i zgodna z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Programy studiów na kierunku Zarządzanie są zgodne z zasadami PRK. Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia nadal zaleca pracownikom jednostki modyfikowanie sposobu prowadzenia zajęć i stosowanie różnorodnych metod kształcenia, min. w oparciu o oferowane w trakcie szkolenia dydaktycznego dobre praktyki, w tym z wykorzystaniem narzędzi do kształcenia zdalnego.

Zalecane jest kontynuowanie działań w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich zwłaszcza w kontekście umiędzynarodowienia oraz zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego

Dla pracowników IZ UwB w roku akademickim 2020/2021 zorganizowano warsztaty „Skuteczna dydaktyka” celem podniesienia kompetencji dydaktycznych kadry oraz zdobycie nowych umiejętności, a także wdrożenia nowych form kształcenia – dotychczas niestosowanych w IZ.

II. Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia

Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia w Instytucie Zarządzania UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§ 5).

Analiza i ocena dotyczyła więc w tym obszarze:

- 1) zgodności koncepcji kształcenia ze strategią Uczelni,
- 2) adekwatności programów studiów do zakładanych efektów uczenia się,

- 3) zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy studiów,
- 4) prawidłowości stosowania punktów ECTS,
- 5) zgodności treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów,
- 6) sposobu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatność zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) oraz dostęp studentów / doktorantów i uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania,
- 7) systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się,
- 8) realizacji programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się.

ad. 1) Zgodność koncepcji kształcenia ze strategią uczelni

W roku akademickim 2021/2022 przyjęto nową strategię Uniwersytetu na lata 2022-2030. Instytut Zarządzania, w nawiązaniu do nowej strategii UwB, przyjął także własną Strategię Rozwoju na lata 2022-2030.

Instytutowy Zespół do Spraw Jakości Kształcenia, zapoznając się z dokumentacją studiów na kierunku Zarządzanie w roku akademickim 2021/2022, przeanalizował więc zgodność koncepcji kształcenia z nową strategią Uczelni oraz strategią Instytutu Zarządzania. Stwierdzono zgodność procesu w swej treści i kształcie, ze strategicznymi założeniami rozwoju UwB i IZ na lata 2022-2030.

Jednocześnie stwierdzono, że kierunek studiów umiejscowiony jest w obszarach kształcenia opisanych w PRK i wpisuje się w obszar kształcenia w zakresie nauk społecznych. Uznano też, że nazwa kierunku studiów oraz nazwy specjalności są spójne oraz zgodne z przyjętymi efektami kształcenia. Również profil studiów (ogólnoakademicki) jest spójny z określonymi efektami uczenia się.

ad. 2) Adekwatność programu studiów do zakładanych efektów uczenia się

Instytutowy Zespół do Spraw Jakości Kształcenia zapoznał się z dokumentacją studiów na kierunku Zarządzanie w roku akademickim 2021/2022. Uznano, że liczba semestrów studiów oraz liczba punktów ECTS są zgodne ze standardami kształcenia. Programy studiów mają właściwie wyodrębnione moduły kształcenia, zaś przypisane do nich efekty uczenia się oraz

punkty ECTS, uwzględniają odpowiednie elementy nakładu pracy studenta, niezbędne do osiągnięcia zakładanych efektów.

ad. 3) Zgodność programu studiów (w tym form prowadzenia zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy studiów

Zespół ds. Jakości Kształcenia uznał, że występuje zgodność programów studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowanie programu do specyfiki profilu i formy studiów na kierunku studiów prowadzonym w ramach Instytutu Zarządzania.

Programy studiów są względnie elastyczne, przewidują bowiem możliwość wyboru w ramach kierunku (zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu studiów), określonej specjalizacji, zgodnie z zainteresowaniami studenta.

Jednakże, mając na uwadze ciągle zmieniające się otoczenie i tym samym wymogi stawiane absolwentom IZ, w roku akademickim 2021/2022 kontynuowany był proces doskonalenia programu studiów.

W odniesieniu do rekomendacji zawartej w Sprawozdaniu z działalności instytutowego systemu zapewnienia jakości kształcenia w roku akademickim 2020/2021, podjęto próbę zwiększenia zaangażowania praktyków/pracodawców w proces kształcenia. Praktycy zostali zaproszeni na zajęcia: Konflikt i kryzys w organizacji, Zarządzanie organizacjami sieciowymi oraz Zachowania organizacyjne, Negocjacje, Podstawy zarządzania strategicznego.

Zespół ds. Jakości Kształcenia rekomenduje dalsze rozszerzanie udziału praktyków w procesie kształcenia w kolejnych latach, co z pewnością wpłynie na zwiększoną praktyczność oferowanych treści, tym samym podnosząc jakość całego kierunku.

Każdą zmianę programu studiów konsultowano z Instytutową Radą Konsultacyjną oraz przedstawicielami studentów. Wszystkie zmiany zatwierdzane były przez Radę Instytutu.

ad. 4) Prawidłowość stosowania punktów ECTS

Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, po zapoznaniu się z dokumentacją studiów na kierunku Zarządzanie uznał, że liczba punktów ECTS w planach studiów na kierunku Zarządzanie jest odpowiednia do wymagań przewidzianych w ramach przyjętego profilu studiów, a sposób wyliczania punktacji jest prawidłowy.

Stwierdzono jednocześnie, że w większości przypadków prawidłowo ustalona jest również liczba punktów, wymaganych do osiągnięcia założonych efektów uczenia się dla

poszczególnych przedmiotów. Odzwierciedla ona zarówno wkład pracy własnej studenta, jak i realizowanej w ramach zajęć dydaktycznych na terenie uczelni.

W toku prac nad zmianami doskonalącymi program kształcenia na kierunku Zarządzanie I i II stopnia dokonano weryfikacji sposobu liczenia punktów ECTS na kierunku Zarządzanie II stopnia – łączna oraz dla poszczególnych przedmiotów. Po konsultacjach z Senacką Komisją ds. Kształcenia UwB oraz po zatwierdzeniu przez Instytutową Radę Konsultacyjną, Samorząd Studencki, Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia od roku akademickiego 2022/2023 liczba punktów ECTS na Zarządzaniu II stopnia będzie wynosiła 98 pkt. ECTS. Poprzednio wynosiła 120 pkt ECTS.

Podobnie jak w roku 2020/2021, również w roku 2021/2022, przeprowadzono analizę sylabusów ze wszystkich realizowanych w ramach Instytutu Zarządzania przedmiotów, pod kątem prawidłowości wyliczania punktów ECTS. W tym celu w dniu 11 lutego 2021 roku Dyrektor IZ UwB powołał czteroosobowy Zespół zadaniowy ds. jakości sylabusów.

Stwierdzono, że w porównaniu do poprzedniego okresu nastąpiła wyraźna poprawa w tym obszarze, jednakże w niektórych sylabusach nadal występują błędy w zakresie wyliczania punktów ECTS. Wskazane niedoskonałości zostały przekazane koordynatorom przedmiotów, z prośbą o niezwłoczne zamieszczenie prawidłowych/uzupełniających informacji zgodnie z odkrytymi niedoskonałościami.

ad. 5) Zgodność treści programowych zawartych w sylabusach z programem studiów

Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, podobnie jak w roku 2020/2021, również w roku 2021/2022, przeprowadził analizę sylabusów ze wszystkich, realizowanych w ramach Instytutu Zarządzania przedmiotów, pod kątem zgodności treści programowych, zawartych w sylabusach z programem studiów. Na tej podstawie uznał, że zasadniczo treści programowe zajęć zawartych w sylabusach są zgodne z programem studiów.

Zauważono jednak, że w niektórych sylabusach nadal występują błędy polegające na niewystarczającym lub nieprawidłowym przedstawieniu treści programowych.

Rekomendowano m.in. organizację warsztatu dydaktycznego dotyczącego m.in. sposobu przygotowania sylabusów oraz przypisywania właściwych narzędzi weryfikujących efekty uczenia się. Taki warsztat ostatecznie zorganizowano 28 września 2022 r.

ad. 6) Sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatność

zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) oraz dostęp studentów / doktorantów i uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania

Po przeprowadzeniu analizy sylabusów wszystkich realizowanych w ramach Instytutu Zarządzania przedmiotów stwierdzono, że w większości przypadków występuje prawidłowy sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia na kierunku Zarządzanie, a informacje dotyczące sposobów weryfikacji efektów, umieszczone zostały w poszczególnych sylabusach. W zdecydowanej większości sylabusów została zachowana adekwatność zakresu wymagań i form oceniania w stosunku do zakładanych efektów uczenia się. Podstawową formą weryfikacji założonych do realizacji efektów uczenia się w przypadku wykładów jest egzamin/zaliczenie pisemne. W przypadku ćwiczeń wykorzystywane są różnorodne sposoby weryfikacji efektów uczenia się takie jak: kolokwia, aktywność na zajęciach, prezentacje, case study, zadania do wykonania, co należy ocenić pozytywnie.

Stwierdzono jednocześnie, że treść sylabusów oraz informacje na temat stosowanych zasad i kryteriów oceniania są udostępniane studentom i uczestnikom studiów podyplomowych w sylabusach przedmiotów, zamieszczanych przez prowadzących w systemie USOS.

Należy podkreślić, że ponieważ część zajęć w roku 2021/2022 odbywała się zdalnie, koordynatorzy poszczególnych przedmiotów mieli za zadanie na bieżąco aktualizować informacje dotyczące zakładanych efektów uczenia się oraz ich weryfikacji, wraz ze zmianą sytuacji epidemicznej.

Jednocześnie podjęto prace nad udoskonaleniem systemu archiwizowania efektów uczenia się. Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia opracował wytyczne dotyczące archiwizowania. Przyjęto również, że dwa razy w roku akademickim (po każdym semestrze) sprawdzana będzie zarówno prawidłowość archiwizowania, jak i adekwatność sposobów weryfikacji efektów do założonych efektów uczenia się. Realizując tę wytyczną, w roku 2021/2022 przeprowadzono taką analizę po semestrze zimowym i po semestrze letnim. Kontrola po semestrze zimowym pokazała, że w wielu przypadkach archiwizacja nie jest prowadzona prawidłowo. Dostrzeżono także, że chociaż zasadniczo sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się pasuje do przejętych efektów, to jednak w przypadku niektórych przedmiotów – takiego dopasowania brakuje. Zalecono więc koordynatorom przedmiotów przemyślenie i zmianę sposobów weryfikacji efektów. Jednocześnie uznano za niezbędne przeprowadzenie szkolenia dla wszystkich pracowników Instytutu w zakresie archiwizacji i ustalania sposobów weryfikacji

efektów uczenia się. Kontrola po semestrze letnim potwierdziła zasadność przyjętych działań. Zdecydowanie poprawił się sposób archiwizacji efektów. Również niewiele uwag było w stosunku do przyjętych sposobów weryfikacji efektów uczenia się.

Wnioski – nadal należy to udoskonalać i zastanawiać się nad sposobem weryfikacji efektów poprzez organizację cyklicznych warsztatów/spotkań poświęconych sposobom weryfikacji efektów uczenia się oraz archiwizacji dokumentacji potwierdzających ww. sposób.

ad.7) System weryfikacji końcowych efektów uczenia się

Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia uznał, że system dyplomowania w Instytucie Zarządzania funkcjonuje prawidłowo, tym samym proces dyplomowania w Instytucie Zarządzania przebiega prawidłowo.

Na stronie Instytutu Zarządzania, w zakładce Student, znajduje się Procedura dyplomowania, w którym zamieszczane są podstawowe informacje dotyczące tego obszaru.

Promotorzy prac zobowiązani są do złożenia, we wskazanym terminie, wykazu tematów prowadzonych prac dyplomowych. Zgłoszony przez promotorów wykaz tematów, jest następnie analizowany i zatwierdzany przez Dyrektora Instytutu.

W roku 2021/2022 przyjęto zgodnie z decyzją Rady IZ UwB, że złożenie przez promotora wykazu tematów prac dyplomowych będzie miało miejsce po pierwszym semestrze pracy ze studentem. Regulacja ta obowiązywać będzie od roku akademickiego 2022/2023.

Zaleca się, aby tematy prac dyplomowych były adekwatne do kierunku studiów oraz nawiązywały do realizowanej przez studenta specjalizacji. Analiza tematów prac wskazuje, że w zdecydowanej większości zalecenie te jest realizowane.

We wskazanej wyżej zakładce na stronie Instytutu Zarządzania, zamieszczany jest terminarz działań w zakresie procesu dyplomowania na dany rok akademicki. Tam również zamieszczane są informacje dotyczące dokładnych termin obron oraz składy poszczególnych komisji.

Został tam także opisany proces składania napisanych prac dyplomowych oraz dokumentacji. Jednocześnie zamieszczono we wskazanym miejscu podstawowe wymogi techniczne oraz wymogi merytoryczne dotyczące pisanych prac licencjackich i magisterskich, które powinny pomóc studentom w pisaniu prac.

W celu zweryfikowania samodzielności pisania prac, podlegają one sprawdzeniu w JSA (Jednolitym Systemie Antyplagiatowym) zgodnie z Zarządzeniem nr 3 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie zasad weryfikacji pisemnych prac dyplomowych w ramach obowiązujących w Uniwersytecie w Białymstoku procedur antyplagiatowych.

W roku akademickim 2021/2022 obrony prac dyplomowych odbyły się w systemie tradycyjnym, w formie ustnej, przy zachowaniu wymogów reżimu sanitarnego.

ad.8) Realizacja programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się

Praktyka zawodowa stanowi nieodłączną część programu studiów na kierunku Zarządzanie, zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu studiów. Praktyka zawodowa podlega obowiązkowemu zaliczeniu na równi z innymi zajęciami objętymi planem studiów.

Na stronie Instytutu Zarządzania, w zakładce Student, znajduje się zakładka Praktyki studenckie, w której zamieszczane są podstawowe informacje dotyczące tego obszaru, takie jak Regulamin praktyk studenckich, sylabus praktyki studenckiej na I i II stopniu studiów, lista opiekunów praktyk, wzory dokumentów dotyczących praktyk. Zamieszczono tam również Wytyczne dotyczące realizacji praktyk w roku 2021/2022.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych co roku prowadzone są anonimowe ankiety oceny praktyk zawodowych.

Tabela 2.

Wynik ocen przebiegu praktyk w roku akademickim 2021/2022 dokonane przez studentów I stopnia studiów stacjonarnych po ukończonych praktykach

Lp.	Aspekty oceny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie Nie
		% odpowiedzi				
1.	Informacja o zasadach odbywania i rozliczania praktyk, Opiekunach praktyk była ogólnodostępna.	82%	16%	2%		
2.	Opiekun praktyk zawodowych ze strony IZ UwB prawidłowo wykonywał swoje obowiązki związane organizacją i rozliczaniem praktyk.	91%	9%			
3.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nową i/lub pogłębiłam/pogłębiłem wiedzę związaną z kierunkiem studiów.	67%	28%	5%		
4.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nowe doświadczenia (umiejętności) zawodowe związane z kierunkiem studiów.	75%	19%	4%	2%	
5.	Zakład pracy zapewnił warunki niezbędne do przeprowadzenia praktyki i prawidłowo zorganizował jej przebieg.	80%	16%	4%		

6.	Opiekuna praktyk zawodowych ze strony Organizatora praktyk oceniam jako osobę kompetentną i pomocną w realizacji praktyk.	91%	9%			
----	---	-----	----	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 3.

Wynik ocen przebiegu praktyk w roku akademickim 2021/2022 dokonane przez studentów I stopnia studiów niestacjonarnych po ukończonych praktykach

Lp.	Aspekty oceny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie Nie
		% odpowiedzi				
1.	Informacja o zasadach odbywania i rozliczania praktyk, Opiekunach praktyk była ogólnodostępna.	84%	16%			
2.	Opiekun praktyk zawodowych ze strony IZ UwB prawidłowo wykonywał swoje obowiązki związane organizacją i rozliczaniem praktyk.	87%	13%			
3.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nową i/lub pogłębiłam/pogłębiłem wiedzę związaną z kierunkiem studiów.	75%	19%	6%		
4.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nowe doświadczenia (umiejętności) zawodowe związane z kierunkiem studiów.	78%	19%	3%		
5.	Zakład pracy zapewnił warunki niezbędne do przeprowadzenia praktyki i prawidłowo zorganizował jej przebieg.	97%	3%			
6.	Opiekuna praktyk zawodowych ze strony Organizatora praktyk oceniam jako osobę kompetentną i pomocną w realizacji praktyk.	94%	6%			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 4.

Wynik ocen przebiegu praktyk w roku akademickim 2021/2022 dokonane przez studentów II stopnia studiów stacjonarnych po ukończonych praktykach

Lp.	Aspekty oceny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie Nie
		% odpowiedzi				
1.	Informacja o zasadach odbywania i rozliczania praktyk, Opiekunach praktyk była ogólnodostępna.	78%	22%			

2.	Opiekun praktyk zawodowych ze strony IZ UwB prawidłowo wykonywał swoje obowiązki związane organizacją i rozliczaniem praktyk.	89%	11%			
3.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nową i/lub pogłębiłam/pogłębiłem wiedzę związaną z kierunkiem studiów.	59%	37%		4%	
4.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nowe doświadczenia (umiejętności) zawodowe związane z kierunkiem studiów.	63%	33%		4%	
5.	Zakład pracy zapewnił warunki niezbędne do przeprowadzenia praktyki i prawidłowo zorganizował jej przebieg.	85%	15%			
6.	Opiekuna praktyk zawodowych ze strony Organizatora praktyk oceniam jako osobę kompetentną i pomocną w realizacji praktyk.	96%	4%			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 5.

Wynik ocen przebiegu praktyk w roku akademickim 2021/2022 dokonane przez studentów II stopnia studiów niestacjonarnych po ukończonych praktykach

Lp.	Aspekty oceny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie Nie
		% odpowiedzi				
1.	Informacja o zasadach odbywania i rozliczania praktyk, Opiekunach praktyk była ogólnodostępna.	100%				
2.	Opiekun praktyk zawodowych ze strony IZ UwB prawidłowo wykonywał swoje obowiązki związane organizacją i rozliczaniem praktyk.	100%				
3.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nową i/lub pogłębiłam/pogłębiłem wiedzę związaną z kierunkiem studiów.	76%	18%	6%		
4.	W trakcie trwania praktyki nabyłam/nabyłem nowe doświadczenia (umiejętności) zawodowe związane z kierunkiem studiów.	82%	18%			
5.	Zakład pracy zapewnił warunki niezbędne do przeprowadzenia praktyki i prawidłowo zorganizował jej przebieg.	88%	12%			
6.	Opiekuna praktyk zawodowych ze strony Organizatora praktyk oceniam jako osobę kompetentną i pomocną w realizacji praktyk.	100%	0			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

W roku akademickim 2021/2022 dwóch studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia (co stanowi 3%) oraz jedna studentka studiów niestacjonarnych drugiego stopnia (co stanowi 5%) wyjechało na praktykę w ramach programu ERASMUS+.

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Institutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia uznał, że system monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia w Instytucie Zarządzania działa prawidłowo, jednakże niezbędne jest ciągle jego udoskonalanie.

Uznano także, że system dyplomowania działa prawidłowo oraz, że sposób realizacji praktyk nie budzi zastrzeżeń.

Zarekomendowano natomiast:

- kontynuację procesu weryfikacji na bieżąco sylabusów, aktualności i poprawności treści w nich zawartych oraz sposobów przeliczania punktów ECTS oraz sposób weryfikacji efektów uczenia się przypisanych dla danego przedmiotu i danej formy zajęć (wykład/ćwiczenia) oraz kryteriów oceny końcowej,
- dążenie do poprawności archiwizowania efektów uczenia się,
- dalsze włączanie praktyków w prowadzenie zajęć ze studentami,
- kontynuację prac nad doskonaleniem programu studiów.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Zastosowano się do rekomendacji zawartych w Sprawozdaniu z działalności Instytutowego systemu zapewnienia jakości kształcenia w roku akademickim 2020/2021.

Kontynuowano bowiem proces weryfikacji sylabusów, aktualności i poprawności treści w nich zawartych oraz sposobów przeliczania punktów ECTS oraz sposób weryfikacji efektów kształcenia przypisanych dla danego przedmiotu i danej formy zajęć oraz kryteriów oceny końcowej. Przeprowadzono także dyskusje nad programem studiów z uwzględnieniem zmian w strukturze zajęć. Zwiększono liczbę spotkań z praktykami w ramach prowadzonych zajęć.

II. Ocena jakości zajęć dydaktycznych na podstawie hospitacji zajęć oraz ankietowania studentów.

1) Hospitacja zajęć dydaktycznych.

W roku akademickim 2021/2022 przeprowadzono łącznie 9 hospitacji. W trakcie procesu hospitacji nie wskazano uwag negatywnych co do: przygotowania zajęć, realizacji zajęć czy też kontaktu prowadzącego ze studentami. W dwóch przypadkach w ramach „inne uwagi osoby hospitującej” zasugerowano więcej form aktywizujących studentów na ćwiczeniach. Ponadto w jednym przypadku podkreślono bardzo dobre wykorzystanie Excel do realizacji zajęć. W kolejnej zaś uwadze podkreślono bardzo wysoki poziom aktywizacji studentów na zajęciach.

2) Ocena jakości zajęć dydaktycznych w oparciu o dobrowolne, anonimowe ankiety oceny.

Istotnym elementem monitorowania nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia w Instytucie Zarządzania, w zakresie wypełniania przez nich obowiązków związanych z kształceniem są oceny dokonywane przez studentów za pomocą ankiet w formie elektronicznej w systemie USOS (Zarządzenie nr 45 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zasad dokonywania oceny przez studentów i doktorantów nauczycieli akademickich Uniwersytetu w Białymstoku).

Ogólny wynik oceny kierunku Zarządzanie I i Zarządzanie II stopnia studiów prowadzonych w Instytucie należy uznać za dobry. Ponad 93% studentów (wskazania zdecydowanie tak i raczej tak), którzy wypełnili ankietę ewaluacyjną jest zadowolony z przebiegu studiów (Tabela 6.) Nieco mniejszy odsetek osób, które wzięły udział w badaniu jest zadowolony ze sposobu prowadzenia zajęć i przyjętych metod nauczania. Łącznie ten aspekt kształcenia pozytywnie oceniło ponad 90 % studentów.

Dostępność oraz jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu, jako wystarczającą oceniło również ponad 67% badanych. Oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, itp.) z kolei jest wystarczająca dla blisko 40% osób, które wzięły udział w badaniu. Dotychczasową intensywność nauki zachowałyby 26,7% grupy respondentów. Dla 73,3% badanych studentów relacja zajęć praktycznych do zajęć teoretycznych jest prawidłowa.

Na pytanie: czy zajęcia realizowane w formie zdalnej zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się – pozytywnie odpowiedziało 86,7% respondentów (odpowiedź zdecydowanie tak i raczej tak).

Tabela 6.

Ogólna ocena kierunków studiów w opinii studentów

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Brak odpowiedzi
	% odpowiedzi					
Czy biorąc pod uwagę wszystkie aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z odbywanych studiów?	20,0%	73,3%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	0,0%	66,7%	0,0%	26,7%	6,7%	0,0%
Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	6,7%	73,3%	13,3%	6,7%	0,0%	0,0%
Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, itp.) jest wystarczająca?	13,3%	26,7%	53,3%	6,7%	0,0%	0,0%
Czy uważa Pan/Pani, że proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi są właściwe?	0,0%	73,3%	0,0%	20,0%	6,7%	0,0%
Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na Pana/Pani kierunku była większa niż obecnie?	6,7%	20,0%	33,3%	33,3%	6,7%	0,0%
Czy zajęcia realizowane w formie zdalnej zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się	46,7%	40,0%	6,7%	0,0%	0,0%	6,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankieta ewaluacyjna.

Wyniki zbiorcze pokazują (Tabela 7), że spośród form zajęć prowadzonych w Instytucie Zarządzania studenci najlepiej oceniają ćwiczenia i konwersatoria (łącznie odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze – 93,3%), lektoraty (łącznie odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze 73,4%). wykłady (łącznie odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze 60,%). Bardzo pozytywnie zostały także oceniona celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (82,8%).

Tabela 7.

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego na kierunku Zarządzanie

Poszczególne elementy procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	% odpowiedzi					
Wykłady	6,7%	53,3%	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ćwiczenia i konwersatoria	33,3%	60,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%
Seminaria i proseminaria	33,3%	0,0%	0,0%	6,7%	0,0%	60,0%

Przedmioty fakultatywne	0,0%	26,7%	0,0%	0,0%	0,0%	73,3%
Lektoraty	26,7%	46,7%	13,3%	0,0%	0,0%	13,3%
Warsztaty i laboratoria	0,0%	6,7%	6,7%	0,0%	0,0%	86,7%
Praktyki i zajęcia poza Uczelnią	6,7%	13,3%	6,7%	0,0%	0,0%	73,3%
Celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	6,7%	66,7%	13,3%	6,7%	0,0%	6,7%
Indywidualne konsultacje	20,0%	33,3%	0,0%	0,0%	6,7%	40,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankieta ewaluacyjna

W ankiecie wskazano, iż zajęcia wykładowe winne odbywać się w jednym dniu. O roku akademickiego 2021/2022 do chwili obecnej plan zajęć jest układany w ten sposób, że zajęcia wykładowe są jednego dnia, zajęcia ćwiczeniowe – kolejnego. Drugim głosem w komentarzach w ramach ankiety ewaluacyjnej było zwiększenie zajęć praktycznych. Warto wskazać, że zmiany doskonalące w programach studiów I i II stopnia od roku akademickiego 2022/2023 zawierają korzystniejszą strukturę zajęć ćwiczeniowych w relacji do wykładowych.

Wnioski (rekomendacje IZJK)

Utrzymać jakość ćwiczeń oraz położyć nacisk na formę prowadzenia wykładów.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego

Zastosowano w raporcie zalecane przez sprecyzowanie dla studentów celowości zadawania zadań do samodzielnego wykonania oraz zadbano o jakość ćwiczeń, m.in. wprowadzono gamifikację jako formę towarzyszącą prowadzenia ćwiczeń.

Wartość szczegółowych wskaźników w obszarze monitorowania jakości zajęć dydaktycznych przedstawia się następująco:

- a) liczba przeprowadzonych hospitacji: **9**
- b) liczba wypełnionych przez studentów ankiet oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem: **446**
- c) procent wypełnionych ankiet w stosunku do ogólnej liczby ankiet możliwych do wypełnienia: **994 / 11430 (8.7%)**
- d) procent osób przez ankietowanych w stosunku do ogólnej liczby studentów: **37,4%**

III. Monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów.

Wartość szczegółowych wskaźników w obszarze monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów przedstawia się następująco:

- a) procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby studentów: **3,29%**
  - b) liczba studentów, którzy przy ocenie kierunku studiów udzielili odpowiedzi *zdecydowanie tak i raczej tak*: **11**
  - c) procent studentów, którzy przy ocenie kierunku studiów udzielili odpowiedzi *zdecydowanie tak i raczej tak*: **100,0%**
- 1) *Ocena zasobów bibliotecznych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów, uczestników studiów podyplomowych oraz ich dostępu do komputerowych baz danych*

Tabela 8.

Ocena zasobów bibliotecznych dokonana przez studentów Zarządzani I i II stopnia

Oceń wybrane aspekty korzystania z biblioteki Twojego instytutu lub wydziału, wpisując w odpowiednie kratki cyfry od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.	5	4	3	2	1	Brak odpowiedzi
	% odpowiedzi					
Dostępność literatury podstawowej	13,3	33,3	20,0	0,0	6,7	26,7
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki studiów	20,0	33,3	20,0	0,0	0,0	26,7
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	13,3	20,0	26,7	6,7	6,7	26,7
Sprawność obsługi	26,7	26,7	13,3	0,0	6,7	26,7
Przyjazność obsługi	26,7	26,7	13,3	0,0	26,7	0,0
Godziny otwarcia	20,0	33,3	20,0	0,0	26,7	0,0
Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelnicy)	6,7	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	13,3	20,0	26,7	6,7	6,7	26,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankieta ewaluacyjna

Blisko połowa respondentów (46,6%) ocenia pozytywnie (ocena 4 lub 5) dostępność lektur podstawowych w zasobach bibliotecznych. Najmniejszy odsetek studentów (33,3%) przyznających najwyższe opinie (4 lub 5) wystąpił w przypadku czynnika „Aktualność księgozbioru”.

- 2) Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów (doktorantów), uczestników studiów podyplomowych.

Tabela 9.
Ocena infrastruktury dydaktycznej dokonana przez studentów Zarządzani I i II stopnia

Jak oceniasz jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania? Przy każdym elemencie zaznacz jedną z możliwych odpowiedzi. Jeśli nie miałeś kontaktu z określonym elementem, zaznacz „nie dotyczy”.	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	% odpowiedzi					
sale wykładowe	20,0	40,0	26,7	13,3	0	0
sale ćwiczeniowe	20,0	53,3	20,0	6,7	0	0
środki audiowizualne i multimedialne	6,7	26,7	20,0	20,0	0	0
wyposażenie laboratorium	0	13,3	0	0	0	86,7
dostęp do Internetu	6,7	26,7	13,3	20,0	6,7	26,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankieta ewaluacyjna

Respondenci najlepiej ocenili jakość sal ćwiczeniowych i wykładowych (odpowiednio 73,3% i 60,0% odpowiedzi bardzo dobrze lub dobrze). Największe problemy natomiast zauważają w przypadku dostępności do Internetu.

- 3) Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia, w szczególności informacji o kierunkach studiów, programach studiów, sylabusach przedmiotów, harmonogramie zajęć dydaktycznych, przyznanych jednostce certyfikatach, międzynarodowej współpracy studenckiej, itp.

Tabela 10.
Ocena strony internetowej dokonana przez studentów Zarządzani I i II stopnia

Czy zawarte na stronie internetowej Twojego wydziału/instytutu informacje zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Brak odpowiedzi
	% odpowiedzi					
Kierunku studiów	40,0	46,7	13,3	0	0	0
Programu studiów	46,7	46,7	6,7	0	0	0
Rozkładu zajęć dydaktycznych	33,3	60,0	6,7	0	0	0
Możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany studenckiej	26,7	40,0	20	6,7	6,7	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankieta ewaluacyjna

Każdy z wymienionych w ankiecie czynników dotyczących oceny strony internetowej Instytutu został określony bardzo pozytywnie. Jedyne informacje w zakresie mobilności międzynarodowej okazały się zdaniem respondentów mniej dostępne. Ta ostatnia rzecz z pewnością w kolejnym roku akademickim winna być usprawniona.

4) *Ocena organizacji zajęć.*

Zawarte dane w Tabeli 10. wskazują pozytywną i bardzo pozytywną ocenę organizacji zajęć dokonaną przez studentów w ramach badań ewaluacyjnych z punktu widzenia dostępu do wiedzy o rozkładzie zajęć.

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Kontynuacja dialogi ze studentami odnośnie możliwości zaspokajania ich potrzeb związanych z warunkami kształcenia i organizacją studiów oraz dalsza poprawa przejrzystości informacji zawartych na stronie internetowej IZ UwB odnoszących się do mobilności międzynarodowej studentów.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego

Poprawiono, lecz w niewystarczającym stopniu przejrzystość informacji zawartych na stronie internetowej IZ UwB odnoszących się do mobilności międzynarodowej studentów.

IV. Monitorowanie wsparcia studentów w procesie uczenia się.

Monitorowanie dokonywane jest w obszarach, takich jak:

a) wsparcie dydaktyczne (m.in. powołanie opiekuna roku, opiekuna praktyk, konsultacje pracowników akademickich),

W roku akademickim 2021/2022 powołani zostali opiekunowie roczników, opiekunowie praktyk oraz wyznaczono konsultacje merytoryczne pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych, a także dyżury Dyrektora Instytutu Zarządzania i Zastępcy Dyrektora Instytutu Zarządzania.

b) wsparcie naukowe (m.in. działalność kół i obozów naukowych, organizacja konferencji studenckich, udział w konferencjach),

Studenci Instytut Zarządzania mogą rozwijać się przede wszystkim w bardzo prężnie działającym w ramach Instytutu Zarządzania Studenckim Kole Menedżerów. Władze Instytutu w roku akademickim sukcesywnie spotykały się z Zarządem SKM oraz ustalało wspólne działania. Ponadto SKM zostało wsparte organizacyjnie o merytorycznie w

procesie przeprowadzenia badań naukowych przez członków SKM nt: „TikTok szansa czy zagrożenie w komunikacji marketingowej”.

Efektom tychże badań było m.in. wystąpienie członków SKM na XXXI Ogólnopolskiej Konferencji Studenckich Kół Naukowych "Człowiek i jego środowisko". z referatem pt. " TikTok jako kanał komunikacji marketingowej organizacji studenckich"

Ponadto wsparło w przygotowaniu wystąpienia w trakcie Międzynarodowej Konferencji Naukowej Wyzwania w Zarządzaniu w obliczu Gospodarki 4.0 w dn. 23-24 czerwca 2022 r. organizowanej przez Instytut Zarządzania UwB. Jednocześnie studenci SKM byli personelem wspomagającym organizację konferencji w przeddzień konferencji jak i w trakcie. Przez co mogli obserwować na bieżąco sposób organizacji konferencji i jeże przebieg od strony zarządzania konferencją po stronie Komitetu Organizacyjnego. Ponadto studenci byli zaangażowani w proces promocji konferencji.

c) wsparcie materialne (m.in. stypendia naukowe, zakwaterowanie w domach studenta),

Instytut Zarządzania na bieżąco realizuje wszystkie zadania związane z przygotowaniem i zatwierdzeniem wniosków o stypendia naukowe, socjalne oraz związane z rozdysponowaniem miejsc w akademikach.

W roku akademickim 2021/2022 Instytut Zarządzania wsparł finansowo wyjazd szkoleniowy członków SKM do Warszawy oraz udział konferencji studenckiej.

d) inne formy wsparcia (m.in. wsparcie dla studentów niepełnosprawnych),

Wszelkie informacje o wsparciu osób z niepełnosprawnościami są zawarte na stronie IZ i stroni głównej UwB.

e) dostępność informacji o formach wsparcia.

Wszelkie informacje związane z treścią punktów a-d są na bieżąco zamieszczane na stronie internetowej Instytutu i/lub wysyłane do studentów z wykorzystaniem USOSweb.

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Należy utrzymać minimalną liczbę spotkań opiekunów poszczególnych roczników (min. jeden raz w semestrze). Podczas spotkań powinni oni zbierać od studentów informację na temat wsparcia jakiego potrzebują i proponować możliwości rozwiązania ich problemów.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego

W roku akademickim 2021/2022 odbyły się dwa spotkanie opiekuna roku z rocznikiem.

V. Monitorowanie mobilności studentów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia

W roku akademickim 2021/2021 w ramach obszaru: mobilność studentów oraz stopień umiędzynarodowienia sytuacja przedstawia się następująco:

- a) liczba studentów korzystających z wymiany międzynarodowej: **1**
- b) liczba studentów z zagranicy w ramach wymiany międzynarodowej: **1**
- c) liczba odbytych praktyk zagranicznych w ramach wymiany międzynarodowej: **2**
- d) liczba ankiet wypełnionych przez studentów i doktorantów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej: **0**

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Sytuacja postcovidowa znacząco obniżyła gotowość studentów IZ do wyjazdów, jednocześnie ograniczyła też liczbę studentów przyjeżdżających. Oznacza to, że należy podjąć działania odbudowujące zaufanie do programu ERASMUS+. Widać też potrzebę poszerzenia oferty IZ w takim stopniu, żeby w każdym semestrze liczba możliwych do uzyskania punktów była nie mniejsza niż 30 ECTS. Należy też być może bardziej zachęcić studentów IZ do skorzystania z zajęć w j. angielskim, dzięki czemu zwiększy się szansa realizacji zajęć również dla studentów Erasmus+ z innych wydziałów.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego

Realizacja rekomendacji z poprzedniego roku akademickiego wciąż była utrudniona uwarunkowaniami często pozostającymi poza wpływem IZ.

VI. Uzyskiwanie opinii absolwentów Uczelni o przebiegu odbytych studiów.

W roku akademickim 2021/2022 udało się pozyskać 12 opinii absolwentów w relacji do 115 absolwentów, którzy ukończyli w roku sprawozdawczym studia w Instytucie Zarządzania UwB.

Tabela 11.

Szczegółowe zestawienie wskaźników w obszarze VII. zgodnie z wytycznymi UZJK

Wskaźnik	Wartość wskaźnika
liczba wypełnionych ankiet absolwentów	12
procent przebadanych absolwentów	10,4
procent absolwentów zadowolonych ze studiów (suma dwóch najbardziej pozytywnych odpowiedzi ze wszystkich pytań)	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ankieta absolwenta IZ UwB

Tabela 12.

**Ocena ukończonych studiów Zarządzani I i II stopnia
dokonana przez absolwentów**

Oceń w jakim stopniu ukończone przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	dużym	Średnim	małym	Bardzo małym
	% odpowiedzi				
znajomości zagadnień teoretycznych	41,7	41,7	16,7	0	0
umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	8,3	50,0	33,3	8,3	0
zdolności do wykonywania konkretnych zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów	0	41,7	58,3	0	0
umiejętności pracy zespołowej	58,3	41,7	0	0	0
umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	75,0	25,0	0	0	0
umiejętności samodzielnego doksztalcania się	25,0	66,7	8,3	0	0
wiedzy o świecie	8,3	58,3	33,3	0	0
możliwości realizacji własnych zainteresowań	0	66,7	33,3	0	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ankieta absolwenta IZ UwB

Najlepiej zostały oceniane możliwość nabycia umiejętności komunikacji z innymi ludźmi oraz pracy w zespole. W obu przypadkach suma odpowiedzi „w bardzo wysokim” i „wysokim” stopniu dało 100% odpowiedzi.

Najgorzej sytuacja prezentuje się w przypadku dwóch badanych czynników: zdolności do wykonywania konkretnych zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów oraz wiedzy o świecie. W obu przypadkach ponad 58% absolwentów stwierdziło, że ukończone studia jedynie w średnim pozwoliły na ich rozwinięcie.

Tabela 13.

Ocena poszczególnych elementów VII. procesu dydaktycznego Zarządzani I i II stopnia dokonana przez absolwentów

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	Bardzo dobrze	Dobrze	Przebieg nie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	% odpowiedzi						
Wykłady	16,7	5,0	33,3	0	0	0	0
Ćwiczenia i konserwatoria	41,7	50,0	8,3	0	0	0	0
Seminaria i proseminaria	91,7	0	8,3	0	0	0	0
Przedmioty fakultatywne	33,3	33,3	0	0	0	33,3	0
Lektoraty	33,3	33,3	8,3	0	0	8,3	16,7
Warsztaty i laboratoria	8,3	16,7	0	0	0	9,7	0
Praktyki i zajęcia poza uczelnią	25,0	25,0	16,7	0	0	33,3	0

Indywidualne konsultacje	41,7	33,3	16,7	0	0	8,3	0
Organizacja studiów (rozkład zajęć, itp.)	0	33,3	33,3	16,7	16,7	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ankieta absolwenta IZ UwB

Rekomendowane uwagi ze strony studentów jako pojedyncze głosy, to m.in.: „mniej godzin wykładów ponieważ ilość materiału jest strasznie duża”; „należałoby wprowadzić zajęcia "czysto" praktyczne z działalności przedsiębiorstwa, ułatwiłoby to "start" studenta na rynku pracy”; „organizacja spotkań z pracownikami różnych placówek oraz firm specjalizujących się np. w marketingu, zarządzaniu jakością itp.”; „wykłady powinny być zdalnie”; „zwiększyć liczbę spotkań z osobami, które korzystają z wiedzy z zakresu zarządzania na co dzień”

Ostatni cytowany głos wpisuje się w ustawiczne prace władz IZ oraz pracowników na rzecz zwiększania liczby osób – praktyków, którzy są zapraszani na poszczególne zajęcia.

Tabela 14.

Ocena kadry badawczo-dydaktycznej, dydaktycznej i administracyjnej Zarządzania I i II stopnia dokonana przez absolwentów

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku na ukończonym przez Ciebie kierunku?	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom	Zróżnicowany poziom	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu
	% odpowiedzi				
Wśród profesorów i doktorów habilitowanych	33,3	50,0	8,3	8,3	0
Wśród doktorów	50,0	41,7	8,3	0	0
Wśród magistrów	66,7	33,3	0	0	0
Wśród pracowników dziekanatu	66,7	25,0	8,3	0	0
Wśród pracowników sekretariatu	66,7	25,0	8,3	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ankieta absolwenta IZ UwB

Absolwenci w zdecydowanej większości oceniają poziom pracowników Instytutu Zarządzania (zarówno naukowo-dydaktycznych jak i administracyjnych) jako wysoki lub raczej wysoki.

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Należy utrzymać pracę na rzecz przeglądu programów kształcenia pod kątem upracticznienia przedmiotów.

Realizacja rekomendacji IZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego

Zrealizowano rekomendacje z 2020/21 poprzez zmianę części przedmiotów zwłaszcza na Zarządzaniu II stopnia od roku 2022/2023 na przedmioty z przewagą zajęć w formie ćwiczeń, ponadto kładące nacisk m.in. na źródła finansowania nowych projektów czy też rozwoju własnej działalności.

VIII. Monitorowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów

W roku akademickim 2021/2021 przeprowadzone zostały anonimowe ankiety oceny praktyk zawodowych przez przedsiębiorców. Praktykę w przedsiębiorstwach realizowało łącznie 133 studentów. Poszczególne stopnie kształtowały się następująco:

- I stopień, studia stacjonarne – 57 studentów,
- I stopień, studia niestacjonarne – 32 studentów,
- II stopień, studia stacjonarne – 27 studentów,
- II stopień, studia niestacjonarne – 17 studentów.

Zestawienie zawiera osobne wyniki dla I i II stopnia studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych. Warto jednak podkreślić, iż nieliczni przedsiębiorcy udzielili odpowiedzi wybiórczo.

Wyniki dla I stopnia studiów stacjonarnych przedstawiają się następująco:

Rodzaj przedsiębiorstwa/instytucji, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

- państwowe – 5,3%
- prywatne – 94,7%

Rynek, na którym funkcjonuje przedsiębiorstwo/instytucja, w której Studenci realizowali praktykę zawodową:

- regionalny – 38,6%
- krajowy – 38,6%
- kraje UE – 14%
- globalny – 7,1%
- internetowy – 1,7%

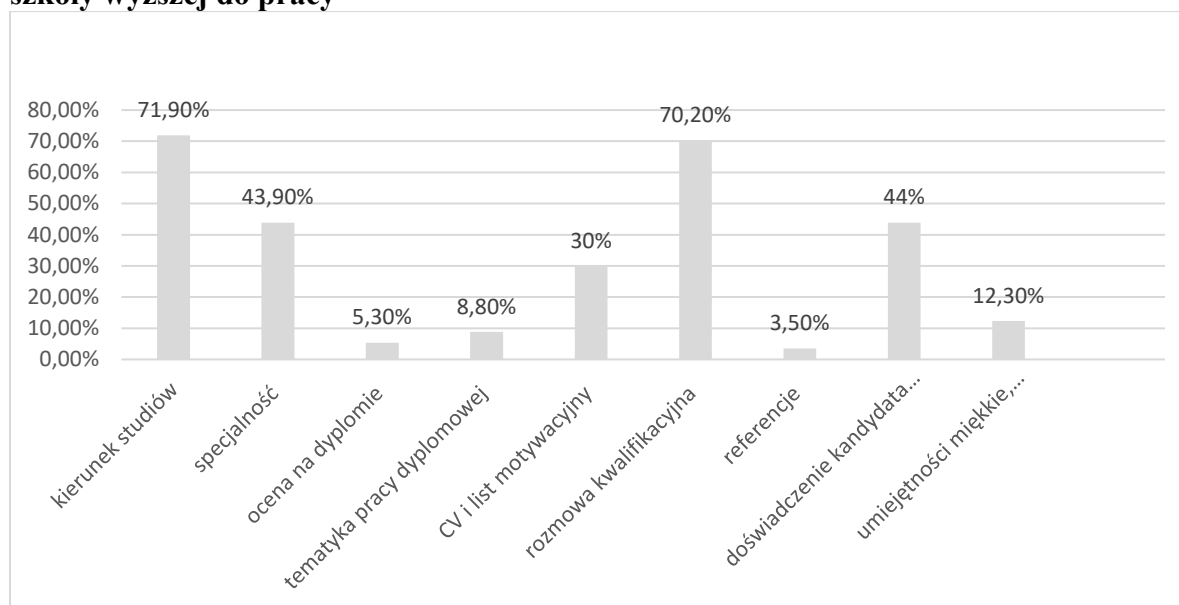
Liczba zatrudnionych osób w przedsiębiorstwie, w którym Studenci realizowali praktykę zawodową:

- do 9 pracowników – 29,8%
- od 10 do 49 pracowników – 26,3%
- od 50 do 249 pracowników – 22,8%
- powyżej 250 pracowników – 21,1%

Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Ponadto pracodawcy podkreślili inne kryteria, którymi kierują się przy zatrudnianiu absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy. Są to m.in. umiejętności miękkie, interpersonalne, samodzielność, inicjatywa, interpretacja, indywidualne predyspozycje, a przede wszystkim chęć do pracy.

Tabela 15. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych na kierunku Zarządzanie I stopnia** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 15. Użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych na kierunku Zarządzanie I stopnia

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Podstawy zarządzania strategicznego	1,8	1,8	1,8	12,7	43,6	41,8
Zarządzanie zasobami ludzkimi	0	0	5,3	5,3	19,3	70,2
Zarządzanie jakością	0	0	5,5	20	30,9	43,6
Procesy informacyjne w zarządzaniu	1,8	1,8	12,7	20	30,9	34,5

Zarządzanie projektami UE	5,4	5,4	10,7	23,2	33,9	21,4
Negocjacje	1,8	0	1,8	7,3	30,9	60
Spoleczna odpowiedzialność biznesu	1,8	1,8	5,4	16,1	41,1	35,7
Analiza ekonomiczna	1,8	3,5	5,3	19,3	28,1	42,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 16. przedstawia ocenę użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 16. Ocena użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Marketing partnerski	1,8	0	1,8	15	29,6	51,8
Marketing na rynkach zagranicznych	0	5,6	3,7	11,1	35,2	44,4
Public Relations	1,8	1,8	3,7	9,3	27,8	55,6
Marketing B2B	0	0	5,6	12,9	20,4	61,1
Rynek kapitałowy	1,9	3,7	5,6	24	31,8	33
Zarządzanie finansami przedsiębiorstw	0	0	5,4	21,8	9,1	63,7
Ekonomika przedsiębiorstw	0	1,8	9,3	20,4	24,1	44,4
Biznesplan	0	0	7,3	14,5	20	58,2
Lokalne uwarunkowania działalności przedsiębiorstw	1,9	0	5,7	20,8	26,4	45,2
Zarządzanie wynagrodzeniami	1,9	0	3,7	20,4	25,9	48,1
Finanse międzynarodowe	1,9	7,4	14,8	18,5	37	20,4
Zarządzanie wiedzą	0	0	3,8	26,4	24,5	45,3
Zarządzanie organizacjami sieciowymi	3,8	1,9	5,7	26,4	35,8	26,4
Zarządzanie innowacjami	1,9	5,8	1,9	19,2	32,7	38,5
Zarządzanie produkcją	1,9	3,8	7,5	17	3	35,8
Zarządzanie w korporacjach międzynarodowych	1,9	7,5	5,7	20,7	34	30,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wg przedsiębiorców do programu nauczania na specjalności Zarządzanie Przedsiębiorstwem należałoby dodać następujące przedmioty:

- organizacja pracy własnej menedżera,
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych,
- psychologia,
- zrównoważony rozwój organizacji,
- przygotowanie do pracy w dynamicznie zmieniającym się środowisku,
- radzenie sobie ze stresem,
- zarządzanie odpadami produkcyjnymi, utylizacja i segregacja,

- pozyskiwanie dotacji unijnych.

Tabela 17. przedstawia ocenę użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku **Zarządzanie specjalność Zarządzanie Sprzedażą** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 17. Ocena użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Sprzedażą

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Techniki sprzedaży	1,9	3,8	0	1,9	23,1	69,3
Merchandising	1,9	1,9	0	13,8	45,1	37,3
Promocja w handlu	0	0	1,9	3,8	30,8	63,5
E-commerce	0	0	0	9,8	31,4	58,8
Ekonomika handlu	0	0	0	11,8	39,2	49
Strategie przedsiębiorstw handlowych	0	0	0	17,3	34,6	48,1
Zarządzanie przedsiębiorstwem handlowym	0	0	0	1,9	38,5	59,6
Zarządzanie łańcuchem dostaw	1,9	1,9	5,8	17,3	32,7	40,4
Ekonomika transportu	2	2	0	26,6	38,8	30,6
Prognozowanie sprzedaży	1,9	0	1,9	9,6	28,9	57,7
Zarządzanie działem sprzedaży	2	0	0	3,9	29,4	64,7
Zarządzanie finansami przedsiębiorstw	0	3,8	0	7,7	34,6	53,9
Handel zagraniczny	0	7,7	0	21,2	36,5	34,6
Handel hurtowy i detaliczny	0	3,8	1,9	21,2	30,8	42,3
Opodatkowanie działalności handlowej	1,9	1,9	1,9	25	28,9	40,4
Prawo handlowe	0	3,8	11,5	15,4	30,8	38,5
Ocena efektywności projektów	0	1,9	11,5	7,7	42,3	36,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wg przedsiębiorców do programu nauczania na specjalności Zarządzanie Sprzedażą należałoby dodać następujące przedmioty:

- warsztaty ze sprzedaży,
- programy informatyczne z zarządzania sprzedażą,
- treningi sprzedażowe,
- nauka prowadzenia rozmów biznesowych,
- szybciej wprowadzić negocjacje,
- retoryka, środki perswazji.

W okresie ostatnich 3 lat przedsiębiorcy zatrudnili lub przyjęli na praktykę/staż absolwenta bądź studenta Kierunku Zarządzanie UwB:

- TAK – 50%
- NIE – 50%

Tabela 18. przedstawia ocenę przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie 1 – kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie)

Tabela 18. Ocena przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Przygotowanie teoretyczne	0	0	5,3	3,6	37,5	53,6
Przygotowanie praktyczne	0	1,8	12,5	10,7	32,1	42,9

Zródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 19. przedstawia ocenę konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie: 1 - kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie).

Tabela 19. Ocena konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	1	2	3	4	5
Umiejętności specjalistyczne związane z kierunkiem studiów	0	5,4	8,9	41,1	44,6
Umiejętności posługiwania się językiem obcym	0	0	12,3	40,4	47,3
Umiejętności informatyczne	0	0	7	29,8	63,2
Umiejętności komunikowania się	0	3,5	3,5	19,3	73,7
Umiejętność pracy w zespole	0	0	5,3	26,3	68,4
Umiejętność uczenia się	0	0	1,7	31,6	66,7
Umiejętność zarządzania czasem	0	3,5	14	26,4	56,1
Umiejętności analityczne	0	1,7	8,8	35,1	54,4
Umiejętność odnalezienia się w danej sytuacji zawodowej	0	0	14	33,3	52,7
Inne, argumentacja wypowiedzi					
Obsługa social mediów					
Radzenie sobie ze stresem					
Obsługa programów magazynowo-księgowych					

Zródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wyniki dla I stopnia studiów niestacjonarnych przedstawiają się następująco:

Rodzaj przedsiębiorstwa/instytucji, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

- państwowe – 3,23%
- prywatne – 96,77%

Rynek, na którym funkcjonuje przedsiębiorstwo/instytucja, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

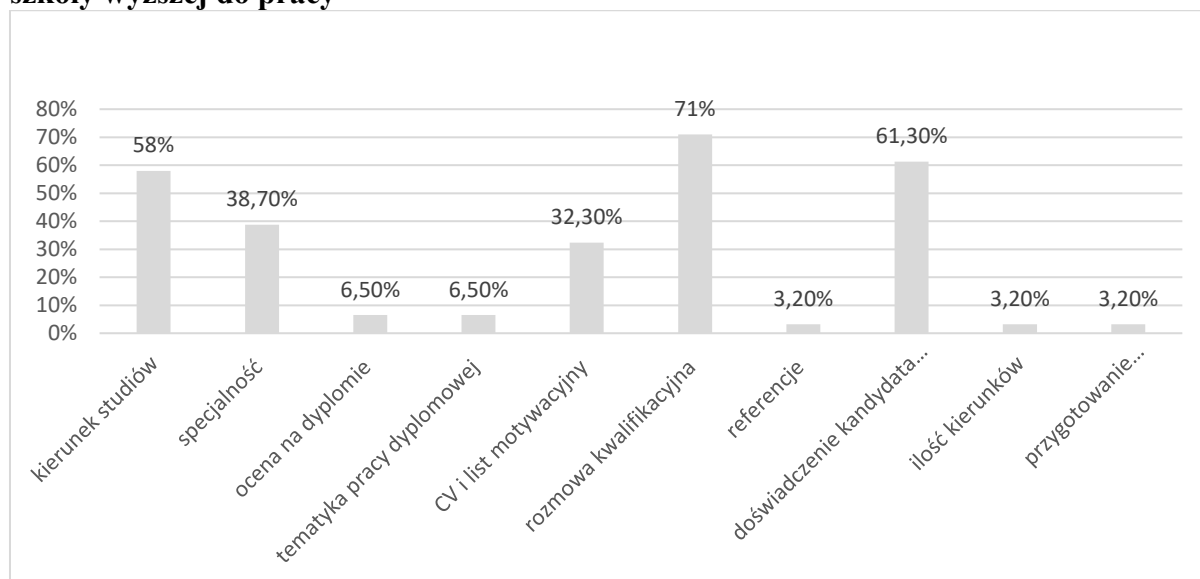
- regionalny – 21,8 %
- krajowy – 43,8%
- kraje UE – 18,8%
- globalny – 15,6%

Liczba zatrudnionych osób w przedsiębiorstwie, w którym Studenci realizowali praktykę zawodową:

- do 9 pracowników – 41,9%
- od 10 do 49 pracowników – 16,1%
- od 50 do 249 pracowników – 22,6%
- powyżej 250 pracowników – 19,4 %

Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy przedstawia Wykres 2.

Wykres 2. Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Ponadto pracodawcy podkreślili inne kryteria, którymi kierują się przy zatrudnianiu absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy. Są to m.in.: ilość kierunków oraz przygotowanie merytoryczne do wykonywania zawodu.

Tabela 20. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych na kierunku Zarządzanie I stopnia** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 20. Użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych na kierunku Zarządzanie I stopnia

	0	1	2	3	4	5
Podstawy zarządzania strategicznego	0	3,2	9,7	9,7	35,5	41,9
Zarządzanie zasobami ludzkimi	0	0	3,2	9,7	12,9	74,2
Zarządzanie jakością	0	3,2	0	16,1	25,8	54,8
Procesy informacyjne w zarządzaniu	0	3,2	19,4	32,3	19,4	25,8
Zarządzanie projektami UE	12,9	3,2	19,4	25,8	22,6	16,1
Negocjacje	0	0	3,2	12,9	32,3	51,6
Spoleczna odpowiedzialność biznesu	0	6,5	6,5	32,3	19,4	35,5
Analiza ekonomiczna	0	6,5	6,5	29	22,6	35,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 21. przedstawia **ocenę użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 21. Ocena użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem

	0	1	2	3	4	5
Marketing partnerski	3,4	0	6,9	17,2	24,1	48,3
Marketing na rynkach zagranicznych	6,9	6,9	3,4	13,8	34,5	34,5
Public Relations	0	0	10,3	13,8	24,1	51,7
Marketing B2B	3,4	0	3,4	20,7	44,8	27,6
Rynek kapitałowy	3,4	3,4	10,3	13,8	27,6	41,4
Zarządzanie finansami przedsiębiorstw	0	6,9	3,4	13,8	13,8	62,1
Ekonomika przedsiębiorstw	0	3,4	6,9	17,2	20,7	51,7
Biznesplan	3,4	10,3	3,4	20,7	20,7	41,4
Lokalne uwarunkowania działalności przedsiębiorstw	0	3,4	3,4	27,6	41,4	24,1
Zarządzanie wynagrodzeniami	3,4	0	3,4	17,2	34,5	41,4
Finanse międzynarodowe	3,4	10,3	13,8	10,3	37,9	24,1
Zarządzanie wiedzą	0	0	10,3	17,2	27,6	44,8
Zarządzanie organizacjami sieciowymi	3,4	6,9	10,3	27,6	24,1	27,6
Zarządzanie innowacjami	3,4	3,4	6,9	6,9	34,5	44,8
Zarządzanie produkcją	3,4	13,8	3,4	10,3	13,8	55,2
Zarządzanie w korporacjach międzynarodowych	0	20,7	6,9	3,4	51,7	17,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wg przedsiębiorców do programu nauczania na specjalności Zarządzanie Przedsiębiorstwem należałoby dodać przedmiot: Lean management.

Tabela 22. przedstawia ocenę użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Sprzedażą (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 22. Ocena użyteczności oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Zarządzanie Sprzedażą

	0	1	2	3	4	5
Techniki sprzedaży	0	3,6	3,6	10,7	17,9	64,3
Merchandising	0	6,9	3,4	34,5	10,3	44,8
Promocja w handlu	0	6,9	3,4	3,4	34,5	51,7
E-commerce	0	6,9	0	13,8	34,5	44,8
Ekonomika handlu	0	10,3	3,4	17,2	31	37,9
Strategie przedsiębiorstw handlowych	0	10	6,7	0	30	53,3
Zarządzanie przedsiębiorstwem handlowym	0	6,7	0	0	20	73,3
Zarządzanie łańcuchem dostaw	0	6,7	6,7	10	20	56,7
Ekonomika transportu	0	6,9	10,3	17,2	31	34,5
Prognozowanie sprzedaży	0	3,4	0	10,3	31	55,2
Zarządzanie działem sprzedaży	0	6,9	0	10,3	20,7	62,1
Zarządzanie finansami przedsiębiorstw	0	6,9	0	6,9	31	55,2
Handel zagraniczny	0	10,3	13,8	13,8	24,1	37,9
Handel hurtowy i detaliczny	0	6,9	6,9	3,4	27,6	55,2
Opodatkowanie działalności handlowej	0	10,3	6,9	17,2	20,7	44,8
Prawo handlowe	0	10,3	10,3	24,1	10,3	44,8
Ocena efektywności projektów	0	13,8	17,2	10,3	27,6	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wg przedsiębiorców do programu nauczania na specjalności Zarządzanie Sprzedażą należałoby dodać następujące przedmioty:

- rozszerzony kurs programu Excel,
- język angielski – poziom C1,
- obsługa klienta,
- social media.

W okresie ostatnich 3 lat przedsiębiorcy zatrudnili lub przyjęli na praktykę/staż absolwenta bądź studenta Kierunku Zarządzanie UwB:

- TAK – 29%
- NIE – 71%

Tabela 23. przedstawia ocenę przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie 1 – kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie)

Tabela 23. Ocena przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	0	1	2	3	4	5
Przygotowanie teoretyczne	0	0	3,2	6,5%	29	61,3
Przygotowanie praktyczne	0	0	3,2	6,5	25,8	64,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 24. przedstawia ocenę konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie: 1 - kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie).

Tabela 24. Ocena konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	1	2	3	4	5
Umiejętności specjalistyczne związane z kierunkiem studiów	0	3,2	3,2	41,9	51,6
Umiejętności posługiwania się językiem obcym	0	3,2	22,6	38,7	35,5
Umiejętności informatyczne	0	3,3	10	30	67,7
Umiejętności komunikowania się	0	0	6,5	12,9	80,6
Umiejętność pracy w zespole	0	3,2	3,2	3,2	90,3
Umiejętność uczenia się	0	0	6,5	19,4	74,2
Umiejętność zarządzania czasem	0	3,2	12,9	19,4	64,5
Umiejętności analityczne	0	3,2	9,7	35,5	51,6
Umiejętność odnalezienia się w danej sytuacji zawodowej	0	3,2	9,7	25,8	61,3
Inne, Excel Umiejętność zarządzania zespołem Umiejętności marketingowe Dyscyplina organizacyjna Kreatywność Innowacyjność Wypracowanie kompromisów					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wyniki dla II stopnia studiów stacjonarnych przedstawiają się następująco:

Rodzaj przedsiębiorstwa/instytucji, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

- państwowe – 11,1%
- prywatne – 88,9%

Rynek, na którym funkcjonuje przedsiębiorstwo/instytucja, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

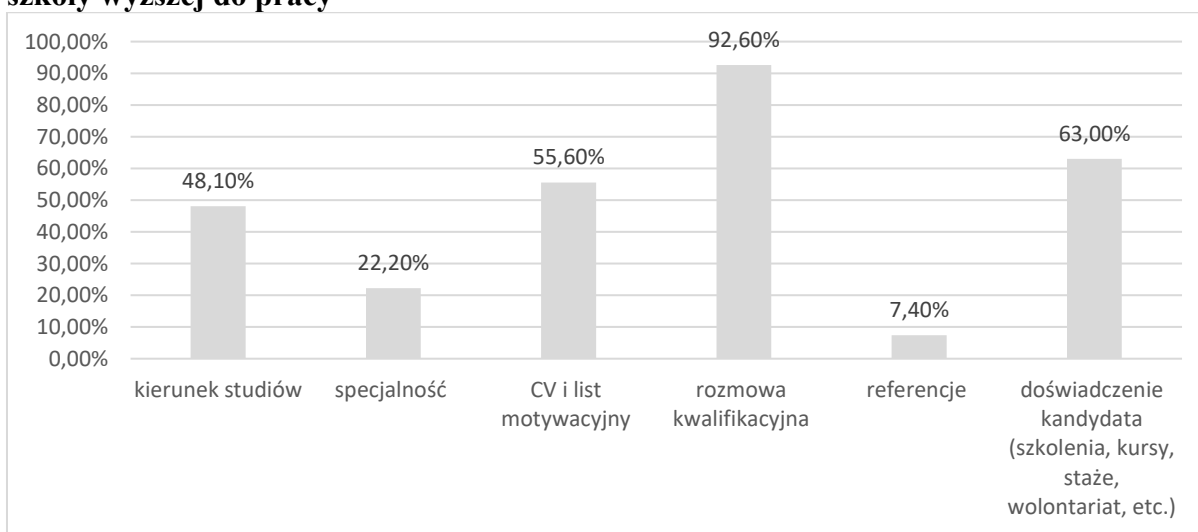
- regionalny – 43,3%
- krajowy – 23,3%
- kraje UE – 30%
- globalne – 3,4%

Liczba zatrudnionych osób w przedsiębiorstwie, w którym Studenci realizowali praktykę zawodową:

- do 9 pracowników – 37,1%
- od 10 do 49 pracowników – 25,9%
- od 50 do 249 pracowników – 18,5%
- powyżej 250 pracowników – 18,5%

Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy przedstawia wykres 3.

Wykres 3. Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 25. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych przez przedsiębiorców na kierunku Zarządzanie II stopnia** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 25. Użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych przez przedsiębiorców na kierunku Zarządzanie II stopnia

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Koncepcje zarządzania	3,7	0	37	14,8	18,5	25,9
Zarządzanie strategiczne	0	0	3,7	18,5	25,9	51,9
Zarządzanie procesami	0	0	0	11,1	37	51,9
Marketing międzynarodowy	3,7	0	3,7	7,4	40,7	44,4
Rynek pracy	0	3,8	0	19,2	30,8	46,2
Logistyka	0	3,7	3,7	25,9	14,8	51,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 26. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie II stopnia specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 26. Użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie II stopnia specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Zarządzanie podatkami w przedsiębiorstwie	0	3,7	3,7	11,1	22,2	59,3
Teoria przedsiębiorstwa	0	11,1	22,2	33,3	22,2	11,1
Nadzór korporacyjny	0	3,7	14,8	51,9	25,9	3,7
Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa	0	3,7	0	33,3	37	25,9
Informatyczne systemy zarządzania	0	0	0	11,1	33,3	55,6
Przywództwo w biznesie	0	0	0	14,8	44,4	40,7
Rynki finansowe	0	0	0	29,6	29,6	40,7
Zarządzanie transferem technologii	0	3,7	7,4	11,1	37	40,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wg przedsiębiorców do programu nauczania na specjalności Zarządzanie Przedsiębiorstwem należałoby dodać przedmiot związany z: wykorzystaniem nowoczesnych technologii oraz wprowadzić więcej praktyki na zajęciach.

Tabela 27. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Psychologia w Zarządzaniu** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 27. Użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Psychologia w Zarządzaniu

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Psychologia społeczna	0	0	11,1	14,8	48,1	25,9
Socjologia w zarządzaniu	0	7,4	11,1	22,2	40,7	18,5
Trening asertywności	0		11,1	7,4	37	44,4
Konflikt i kryzys w organizacji	0	0	0	7,4	33,3	59,3

Psychologia konsumenta	0	0	0	0	55,6	44,4
Psychologia przywództwa	0	0	0	18,5	37	44,4
Psychologia sprzedaży	0	0	0	7,4	29,6	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

W okresie ostatnich 3 lat przedsiębiorcy zatrudnili lub przyjęli na praktykę/staż absolwenta bądź studenta Kierunku Zarządzanie UwB :

- TAK – 44,4%
- NIE – 55,6%

Tabela 28. przedstawia ocenę przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie 1 – kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie)

Tabela 28. Ocena przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Przygotowanie teoretyczne	0	0	4	0	52	44
Przygotowanie praktyczne	0	0	18,5	18,5	33,3	29,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 29. przedstawia ocenę konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie: 1 - kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie).

Tabela 29. Ocena konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi				
Umiejętności specjalistyczne związane z kierunkiem studiów	0	3,7	11,1	40,7	44,4
Umiejętności posługiwania się językiem obcym	0	0	25	41,7	33,3
Umiejętności informatyczne	0	7,4	7,4	25,9	59,3
Umiejętności komunikowania się	0	0	0	25,9	74,1
Umiejętność pracy w zespole	0	0	0	22,2	77,8
Umiejętność uczenia się	0	0	3,7	11,1	85,2
Umiejętność zarządzania czasem	0	3,7	7,4	44,4	44,4
Umiejętności analityczne	0	3,8	7,7	46,2	42,3
Umiejętność odnalezienia się w danej sytuacji zawodowej	0	7,4	18,5	22,2	51,9
Inne,					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wyniki dla II stopnia studiów niestacjonarnych przedstawiają się następująco:

Rodzaj przedsiębiorstwa/instytucji, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

- państwowe – 5,9%
- prywatne – 88,2%
- organizacje non profit – 5,9%

Rynek, na którym funkcjonuje przedsiębiorstwo/instytucja, w której Studenci realizowali praktykę zawodową

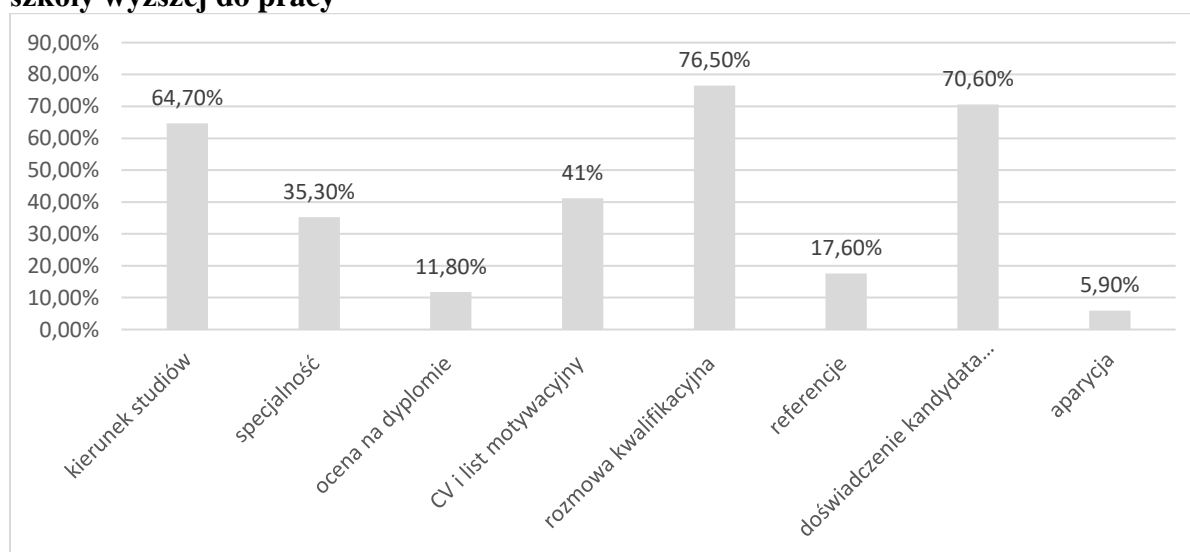
- regionalny – 29,4%
- krajowy – 29,4%
- kraje UE – 29,4%
- globalne – 11,8%

Liczba zatrudnionych osób w przedsiębiorstwie, w którym Studenci realizowali praktykę zawodową:

- do 9 pracowników – 11,8%
- od 10 do 49 pracowników – 47,1%
- od 50 do 249 pracowników – 5,9%
- powyżej 250 pracowników – 35,2%

Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Kryteria jakimi kierują się przedsiębiorstwa przyjmując absolwenta/studenta szkoły wyższej do pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 30. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych przez przedsiębiorców na kierunku Zarządzanie II stopnia** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 30. Użyteczność oferowanych przedmiotów kierunkowych przez przedsiębiorców na kierunku Zarządzanie II stopnia

	0	1	2	3	4	5
Koncepcje zarządzania	0	5,9	5,9	17,6	23,5	47,1
Zarządzanie strategiczne	0	0	5,9	0	29,4	64,7
Zarządzanie procesami	0	0	5,9	17,6	17,6	58,8
Marketing międzynarodowy	0	0	5,9	23,5	11,8	58,8
Rynek pracy	0	0	11,8	5,9	23,5	58,8
Logistyka	0	0	0	17,6	23,5	58,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 31. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie II stopnia specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 31. Użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie II stopnia specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Zarządzanie podatkami w przedsiębiorstwie	0	0	17,6	5,9	23,5	52,9
Teoria przedsiębiorstwa	5,9	11,8	5,9	35,3	17,6	23,5
Nadzór korporacyjny	0	0	11,8	29,4	23,5	35,3
Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa	0	5,9	0	5,9	35,3	52,9
Informatyczne systemy zarządzania	0	0	5,9	11,8	29,4	52,9
Przywództwo w biznesie	0	0	5,9	11,8	35,3	47,1
Rynki finansowe	0	0	5,9	17,6	29,4	47,1
Zarządzanie transferem technologii	0	0	11,8	11,8	35,3	41,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Wg przedsiębiorców do programu nauczania na specjalności Zarządzanie Przedsiębiorstwem należałoby dodać warsztaty z praktykami.

Tabela 32. przedstawia **użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Psychologia w Zarządzaniu** (gdzie 0 – zupełnie nie przydatny, należałoby z niego zrezygnować, 5 - bardzo przydatny)

Tabela 32. Użyteczność oferowanych przedmiotów na kierunku Zarządzanie specjalność Psychologia w Zarządzaniu

	0	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi					
Psychologia społeczna	0	5,9	0	11,8	23,8	58,8
Socjologia w zarządzaniu	0	5,9	5,9	35,3	11,8	41,2
Trening asertywności	0	0	5,9	5,9	17,6	70,6
Konflikt i kryzys w organizacji	0	0	0	5,9	35,3	58,8
Psychologia konsumenta	0	0	0	5,9	23,5	70,6
Psychologia przywództwa	0	0	0	5,9	29,4	64,7
Psychologia sprzedaży	0	0	0	0	11,8	88,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

W okresie ostatnich 3 lat przedsiębiorcy zatrudnili lub przyjęli na praktykę/staż absolwenta bądź studenta Kierunku Zarządzanie UwB :

- TAK – 52,9%
- NIE – 47,1%

Tabela 33. przedstawia ocenę przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie 1 – kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie)

Tabela 33. Ocena przygotowania do pracy zawodowej absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	0	1	2	3	4	5
Przygotowanie teoretyczne	0	0	0	5,9	23,5	70,6
Przygotowanie praktyczne	0	5,9	5,9	11,8	11,8	64,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Tabela 34. przedstawia ocenę konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców (gdzie: 1 - kompletny brak przygotowania, 5 - bardzo dobre przygotowanie).

Tabela 34. Ocena konkretnych umiejętności absolwentów/studentów Instytutu Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku przez przedsiębiorców

	1	2	3	4	5
	% odpowiedzi				
Umiejętności specjalistyczne związane z kierunkiem studiów	0	0	11,8	23,5	64,7
Umiejętności posługiwania się językiem obcym	0	0	5,9	29,4	64,7
Umiejętności informatyczne	0	0	5,9	35,3	58,8
Umiejętności komunikowania się	0	0	0	17,6	82,4
Umiejętność pracy w zespole	0	0	0	11,8	88,2
Umiejętność uczenia się	0	0	0	11,8	88,2
Umiejętność zarządzania czasem	0	0	11,8	11,8	76,5

Umiejętności analityczne	0	0	17,6	17,60	64,7
Umiejętność odnalezienia się w danej sytuacji zawodowej	0	0	0	29,4	70,6
Inne,					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet.

Reasumując, ogólny wynik oceny kierunku Zarządzanie I i II stopnia studiów prowadzonych w Instytucie, należy uznać za odpowiedni pod względem wymagań pracodawców, biorąc pod uwagę aspekt przygotowania Studentów do pracy pod względem teoretycznym.

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Rekomenduje się dialog z przedsiębiorcami odnośnie możliwości zaspokajania ich potrzeb związanych z warunkami kształcenia i dostosowania programu studiów do rynku pracy.

Warto przy tym przedyskutować wprowadzenie nowych zajęć, rekomendowanych przez przedsiębiorców dostosowując program nauczania do wdrażanych nowoczesnych trendów, a także rozwijać dodatkowe, proponowane umiejętności.

Kontynuacja wypełniania ankiet przez pracodawców ze względu na pozyskanie kluczowych informacji. Ich analiza pozwoli na dostosowanie warunków do ich potrzeb.

IX. Monitorowanie karier zawodowych absolwentów studiów.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów w chwili obecnej prowadzi Biuro Karier UwB. Poniższe wyniki pochodzą z zatrzymanych raportów z Biura Karier UwB (Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021 Raport z badań - 5 respondentów na łącznie 72 absolwentów kierunku Zarządzanie I i II stopnia w roku akademickim 2020/2021 oraz Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019 (3 lata po ukończeniu studiów) Raport z badań 6 respondentów na łącznie 77 absolwentów kierunku Zarządzanie I i II stopnia w roku akademickim 2018/2019.

Tabela 35.

Stopień wykorzystania w pracy umiejętności nabytych podczas studiów w pracy zawodowej – ocena absolwentów kierunku Zarządzanie po 1 roku od końca studiów w 3 lata po ukończeniu studiów

	Czas od ukończenia studiów	W ogóle nie wykorzystując	Nie wykorzystując	Ani wykorzystując ani nie wykorzystując	Wykorzystując	W pełni wykorzystując
	% odpowiedzi					
Stopień wykorzystania w pracy umiejętności nabytych podczas studiów w pracy	1 r	20	60	20	0	0
	31	33	16	17	17	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021 Raport z badań*, BK UwB, Białystok 2022; *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2028/2019 (3 lata po ukończeniu studiów) Raport z badań*, BK UwB, Białystok 2022

Należy zauważyć, że zdecydowana większość studentów (80% respondentów) kończących studia w roku 2020/2021 deklaruje, że nie wykorzystuje umiejętności nabytych podczas studiów. Sugeruje to przeanalizowanie programów studiów, najlepiej w porozumieniu z pracodawcami.

Tabela 36.

Stopień przygotowania praktycznego i teoretycznego do wykonywania zawodu – ocena absolwentów kierunku Zarządzanie po 1 roku od kończenia studiów w 3 lata po ukończeniu studiów

	Czas od ukończenia studiów	W ogóle nie przygotowały	Nie przygotowały	Ani przygotowały ani nie przygotowały	Przygotowały	W pełni przygotowały
	% odpowiedzi					
W jakim stopniu ukończone studia przygotowały Cię pod <u>względem praktycznym</u> do wykonywania zawodu?	1 r	0	80,0	20,0	0	0
	31	50,0	0	33,3	16,7	0
W jakim stopniu ukończone studia przygotowały Cię pod <u>względem teoretycznym</u> do wykonywania zawodu?	1 r	0	40,0	40,0	0	20,0
	31	16,7	0	33,3	33,3	16,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021 Raport z badań*, BK UwB, Białystok 2022; *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2028/2019 (3 lata po ukończeniu studiów) Raport z badań*, BK UwB, Białystok 2022

Studenci, którzy ukończyli studia wcześniej lepiej oceniają stopień przygotowania zarówno praktycznego, jak i teoretycznego. Należy w związku z tym zastanowić się czy obecnie nie zmieniły się potrzeby przedsiębiorców i dokonać przeglądu efektów kształcenia.

Tabela 37.

Stopień pomocy studiów w rozwinięciu szczegółowych umiejętności – ocena absolwentów kierunku Zarządzanie po 1 roku od kończenia studiów w 3 lata po ukończeniu studiów

	Czas od ukończenia studiów	W ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły ani nie pomogły	Pomogły	Pomogły w dużym stopniu
W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych?	1 r	0	20,0	80,0	0	0
	3 l	16,7	0	33,3	33,3	16,7
W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu języków obcych?	1 r	20,0	40,0	20,0	20,0	0
	3 l	16,7	50,0	33,3	0	0
W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności informatycznych?	1 r	20,0	40,0	20,0	20,00	0
	3l	33,3	16,7	16,7	0	33,3
W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych?	1 r	0	0	60,0	20,0	20,0
	3l	16,7	16,7	0	16,7	50,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021 Raport z badań*, BK UwB, Białystok 2022; *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019 (3 lata po ukończeniu studiów) Raport z badań*, BK UwB, Białystok 2022

Studenci najwyżej oceniają możliwość rozwinięcia podczas studiów umiejętności interpersonalnych (40% respondentów z rocznika 2020/2021 i 66,7% respondentów z rocznika 2018/2019 ocenia, że studia pomogły im w ich rozwoju). Najgorzej studenci oceniają możliwość rozwoju języków obcych, gdzie 20% studentów z rocznika 2020/2021 i 16,7 % z rocznika 2018/2019 uważa, że studia w ogóle nie pomogły im w tym zakresie. Również uzyskiwanie umiejętności z zakresu informatyki oceniona została bardzo nisko przez obydwie analizowane roczniki studiów (odpowiednio 20% i 33,3%).

Wnioski (rekomendacje IZJK):

Należy w związku z tym zastanowić się czy obecnie nie zmieniły się potrzeby przedsiębiorców w zakresie wymaganych przez nich szczegółowych umiejętności z zakresu języków obcych i

informatycznych i na tej podstawie dokonać przeglądu efektów uczenia się i/lub bliżej przyjrzeć się procesowi kształcenia na przedmiotach kształtujących ten typ kompetencji absolwenta.

.....

(Podpis i pieczęć Dyrektora Instytutu)